

ПРАВОВА ПРИРОДА САНКЦІЙ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Студент 4-К курсу юридично-психологічного факультету ННІ заочного навчання НАВС **Дричик Н.В**

В цивілістичній доктрині, сформувалися дві позиції щодо тлумачення поняття відповідальності. С.Братусь, О.Йоффе, Р.Халфіна та ін. пов'язували відповідальність із застосуванням примусових заходів за вчинене правопорушення (ретроспективна відповідальність). Б.Назаров, П.Недбайло, М.Строгович, В.Венедиктов та ін. розглядали відповідальність, як більш ширшу категорію, яка включає в себе не лише негативний (ретроспективний), але й позитивний (перспективний) аспекти.

Ретроспективна юридична відповідальність, визначається як специфічні правовідносини між державою і правопорушником, що виникають внаслідок державно-правового примусу, і характеризується засудженням протиправності діяння суб'єкта, з покладенням на нього обов'язку перетерпіти певні позбавлення та несприятливі наслідки особистого, майнового і організаційного характеру.

Під змістом позитивної юридичної відповідальності, підкреслюють науковці, слід розуміти такий зв'язок, в рамках якого держава, діючи від імені суспільства, формує абстрактний обов'язок всіх суб'єктів виконувати конкретні юридичні обов'язки, в яких якби закладена достатньо широка за обсягом вимога виконання певних правових обов'язків і дотримання правових заборон. Тобто позитивна відповідальність передбачає свідоме, відповідальне ставлення індивідів до своїх вчинків, способу життя, роботи – тобто, це основа такої поведінки суб'єктів, яка виключає порушення правових приписів.

Цивільно-правова відповідальність, за усіма критеріями, належить до ретроспективної юридичної відповідальності: її виникнення пов'язується, перш за все, із порушенням охоронюваних законом майнових прав та інтересів фізичних або юридичних осіб, і полягає у відшкодуванні завданої шкоди або поновленні порушеного стану. Тому, цивільно-правова відповідальність, як правило, носить майновий характер:

застосування цивільно-правових заходів призводить до зменшення майнової сфери правопорушника.

Оскільки, цивільно-правова відповідальність є одним із видів юридичної відповідальності, то закономірним є те, що на неї поширюються загальні положення про юридичну відповідальність. Спільним для всіх видів юридичної відповідальності є те, що до порушника чужих прав застосовуються санкції, під якими закон розуміє заходи впливу, які можуть бути застосовані до правопорушника компетентними державними органами.

Розрізняють санкції, що застосовуються галузями приватного і публічного права. Характерним для більшості санкцій приватного права є їх правопоновлюючий, компенсаційний характер, хоча можуть мати місце і штрафи, каральні функції, характерні для публічно-правових санкцій (ст.ст.230, 231, 354 ЦК України). На думку деяких науковців, характерними для більшості санкцій приватного права є їх правопоновлюючий, компенсаційний характер. Публічно-правові санкції, як правило, виконують штрафні, каральні функції. Хоча, цей поділ дещо умовний, проте він відповідає системі й особливостям правового регулювання суспільних відносин у сферах приватного і публічного права. Більшість санкцій, що застосовуються у цивільному праві, законодавець відносить до способів захисту прав та інтересів особи, застосування яких, як правило, не спричиняє для боржника додаткових негативних наслідків майнового характеру, а лише поновлює порушений майновий стан кредитора. Це – визнання права, визнання правочину недійсним при застосуванні двосторонньої реституції, припинення дій, які порушують право, зміна чи припинення правовідношення, яке існувало до порушення, та деякі інші.

Розглядаючи поняття цивільно-правової відповідальності та санкцій у цивільному праві, слід також наголосити, що питання про сутність санкцій та її співвідношення з поняттям відповідальності і до теперішнього часу залишається дискусійним. Зазначаючи, що санкція безпосередньо пов'язана з вимогою певної поведінки, яка міститься у правовій нормі, О.Лейст наголошував, що у юридичному обов'язку відображено вимогу належної поведінки, а санкція – спосіб державного

примусу до виконання (додержання) цієї вимоги, загроза примусом на випадок її порушення. Стосовно цивільно-правових відносин, О.Красавчиков під санкцією розумів, встановлену законом міру майнових або інших правових невігідних наслідків для особи, які застосовуються в разі недодержання закону, невиконання прийнятих зобов'язань, заподіяння шкоди або за наявності інших передбачених законом підстав. Так, зокрема, санкцією в цьому розумінні є примус до виконання обов'язку в натурі – у разі невиконання зобов'язання передати індивідуально-визначену річ у власність або користування кредиторів, останній має право вимагати відібрання цієї речі у боржника і передати її йому, кредиторів.

Таким чином, цивільно-правову відповідальність можна розглядати як різновид санкції, тобто, покладення на правопорушника, заснованих на законі невігідних правових наслідків, які виявляються у позбавленні його певних прав або в заміні невиконаного обов'язку, новим, або у приєднанні до невиконаного обов'язку нового додаткового.

ОЗНАКИ ІНСЦЕНУВАННЯ НЕЗАКОННОГО ЗАВОЛОДІННЯ ЗАСТРАХОВАНИМ АВТОТРАНСПОРТНИМ ЗАСОБОМ

Курсант 201 навчального взводу **Дулкай І.І.**

Науковий керівник: старший науковий співробітник наукової лабораторії з проблем досудового розслідування, кандидат юридичних наук **Брисковська О.М.**

Шахрайство у сфері страхування автотранспортних засобів є новим явищем у структурі сучасної злочинності, сукупні збитки від якого в більшості країн Європи сягають десятки мільярдів доларів щорічно. За оцінками Ліги страхових організацій України, на вітчизняному ринку автострахування вчиняють понад 70% усіх страхових шахрайств.

Зазначений сегмент, порівняно з іншими видами страхування, характеризується найбільшою динамікою, що визначає кілька чинників: по-перше, останніми роками суттєво збільшилася кількість транспортних засобів у вітчизняному автопарку; по-друге, позначається запровадження на